Лекция: Нузет Умеровнынъ бала шиирлери

1. Нузет Умеровнынъ яшайышы ве иджады
2. Нузет Умеровнынъ бала шиирлери

Нузет Умеров – бала шаири

Белли бала шаири, журналист, терджиман Нузет Умеров 1931 сенеси ноябрь 13-те Акъмесджит шеэринде дюньягъа кельди.

1944 сенеси бутюн къорантасынен Озьбекистангъа сюргюн олунды. Бу вакъытта бабасы дженкте эди. О, къорантасыны Озьбекистанда араштырып тапты.

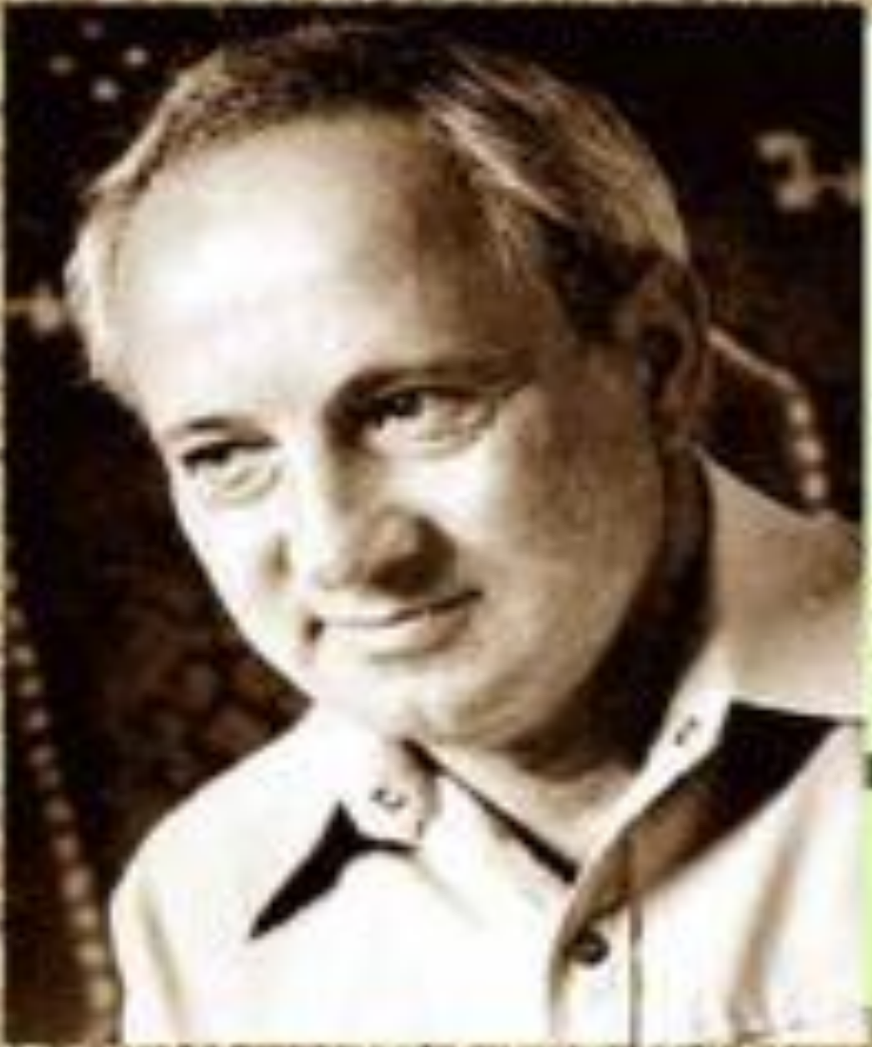

Бутюн
халкъымызнен
берабер
сюргюнликнинъ
агъырлыкъларыны
озь башындан
кечирди.1951с. орта
мектепни битире ве
Ангрен
шеэринде(Озьбекист
ан) шахтер олып
чалыша.

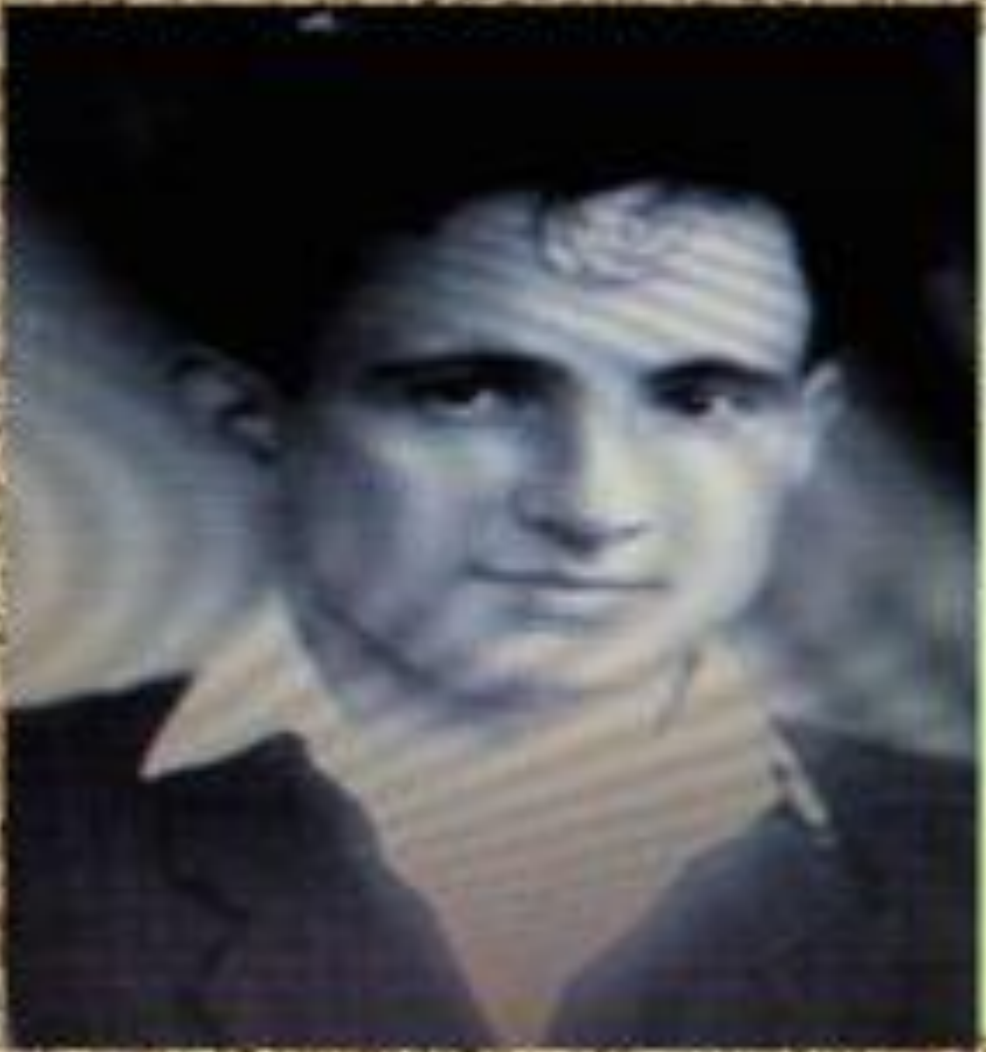

Нузет Умеров генчлигинден бала шаири олмагъа арз эте эди. 1958с. о Москвадаки М.Горький адына эдебият институтына окъумагъа кире.

Москвада Горький адына эдебият институтына окъугъанда о белли эдиплер Евгений Евтушенко, Роберт Рождественский, Белла Ахмадулина, Юнна Мориц киби шаирлернен берабер тасиль алды.

1963 сенеси институтны битирген сонъ Алмаата шеэрине ёлланылды. О, анда матбуат боюнджа Къазахистан Девлет комитетинде баш муаррир олып чалышты, Анвар Алимджанов, Олжас Сулейменов киби белли къазах языджыларынен бирликте «Жазушы» («Языджы») нешриятында бедиий терджиме редакциясыны тешкиль этти. Бу ерде оны СССР Языджылар бирлигине аза къабул эттилер.

1970 сенеси Нузет Умеров ана-бабасы, догъмушлары яшагъан Ташкент шеэрине коче. Бу ерде Озьбекистан Языджылар бирлигинде чалыша, Алишер Навоий адына озьбек академик опера ве балет театринде баш режиссёрнынъ муавини олып ишлей.

1984 сенеси Н. Умеров «Ленин байрагъы» (1991 сенесинден «Янъы дюнья») газетасына баш муаррир этип тайинленди. Бойлеликнен, 22 йыл девамында шу неширге ёлбашчылыкъ япты.

1992 с. Нузет агъа къорантасынен Акъмесджитке кочип келе. Ана тилинде балалар ичюн язылгъан «Амет ве кирамет» (1997), «Алтын урлукъ» (2000), эки тильде «Меним достум Руслан» (2001) джыйынтыкълары нешир этиле.

НУЗЕТ УМЕР

NUZET UMER
НУЗЕТ УМЕР
ALTIN URAQ

РУСЛАН
МОЙ ДРУГ
РУСЛАН

Нузет Умеров Украина Миллий языджылар ве Журналистлер бирликлерининъ азасы, Къырым эдебий академиясынынъ академиги, Украинада нам къазангъан журналист.

Нузет Умеровнынъ бала китаплары:

«Подарок малышам» (1964),
«Хочу быть героем», «Сказка о белом золоте», «Звонкое детство» (1981),
«Лунная дорожка» (1990), «Чему вас учили, ребята?» (1968),
«В день совершеннолетия» (1982).

«Масаллар ве эфсанелер» (2002), «Алтын урлукъ» (2000),
«Амет ве кирамет»(2004), «Бабаларгъа ве балаларгъа» (2013)

Нузет Умеровнынъ эсерлери:

Нузет Умеров тек балалар языджысы дегиль. Онынъ аджайип лирик шиирлери, йырлары, несир ве драматик эсерлери де бар:

- «Долина ахангаров» романы,
- «Миллионер оладжакъ олсанъ» пьесасы,
- тарихий «Бейбарс» повести.

Ондан гъайры,о, белли бестекярымыз Эдип Асановнен бераберликте чалышып, онынъ музыкасына аджайип йырлар язды – "Крымские татарки", "Поедем в Ялту", "Къарасувбазар"

«Чиберек»

Битам пишире чиберек,
Сайынъ, онъа не керек?

Ун керек,

Эт керек,

Ягъ керек.

Тузнен бирге –
берабер,

Согъан керек ве
бибер.

Хамыр ве къыйма къонада, Айтынъ, не керек даа?

Эльбетте керек
энъ аздан –
Окълав,
чыгъырчыкъ
ве къазан.

Керек оджакъта кунеш
 – Сыджакъ алевли атеш.
Чыр-чыр чырылдай чиберек,
Айтынъ, онъа ким керек?

Битамнынъ

торуны керек,

О, ашайджакъ

чиберек!

Достум

Меним достум – Къыркъаякъ
Къолунда узун таякъ.
Аркъасы сызма – сызма,
Аягъында къыркъ чызма!
Аякъапкъа достум бай…
Инанмасанъ, озюнъ сай!

Зурафе
–Узун меним боюмда,
Узун меним бойнум да, –
Деди Зурафе Фильге, –
Даа осьмек бар оюмда.
–Манъа десенъ бир айда,
Осе-осе ет Айгъа.
Эгер ерге етмесенъ,
Шу боюнъдан не файда?!

Чиберек
Битам пишире чиберек,
Сайынъ,онъа не керек?
Ун керек,
Эт керек,
Ягъ керек.
Тузнен бирге – берабер,
Согъан керек ве бибер.
Хамыр ве къыйма къонада,
Айтынъ,не керек даа?
Эльбетте керек энъ аздан –
Окълав,чыгъырчыкъ ве къазан.
Керек оджакъта кунеш –
Сыджакъ алевли атеш.
Чыр-чыр чырылдай чиберек,
Айтынъ,онъа ким керек?...
Битамнынъ торуны керек,
О, ашайджакъ чиберек!

Къазан

Бардым бугунь базаргъа
Чоюн къазан алмагъа.
Балабан олсун къазан,
Ичине сыгъсын аздан –
Юзь элли чувал пирнич,
Демесинлер къызгъаныч!
Беш чапчакъ памукъ ягъы,
Япылмасын къапагъы.
Тузу-бибери олсун,
Къазаным ашкъа толсун.
Бу ашкъа достлар ляйыкъ,
Келинъ,достлар, ашайыкъ!

Къаза

Анам агълай,
Бабам агълай.
Агълайым мен озюм.
Сыджакъ козьяшларны
Тёкип,
Агълай эки козюм.
Агълай агъам,
Къыз къардашым.
Агълай Энвер –
Сыныфдашым.
Тизем агълай,
Дайым агълай,
Агълай къомшу –
Ахмет акъай.
Догъмушынъыз вефатт эттими?
Ёкъ.
Машинамыз янып кеттими?
Ёкъ.
Я даа насыл къаза олгъан?
Битам догърай
аджджы согъан!

Ягъмур
Сабадан ягъмур ягъа,
Не къадар тазе ава!
«Мен ягъам» — десе, ягъсын,
Арыкълар сувгъа толсун.
Осер ешиль когетлер,
Чечек ачар тереклер!
Купелер такъар кираз...
Мен де осерим бираз.

Бакъа

Къолгъа кавал алды бакъа,
Ваакъ-вакъ, вакъ-вакъ! –
Чалды бакъа.
Айгъа бакъты ешиль бакъа,
Ёлгъа бакъты ешиль бакъа,
Булутларгъа бакъа-бакъа,
Козьяшларын тёкти бакъа.
Къуру гольде омюр такъыр,
Къайда къачтынъ, башсыз ягъмур?
Къолгъа къавал алды бакъа,
Вакъ-вакъ,вакъ-вакъ! –
Агълай бакъа.

Батыр

Котерем эки терек
Бир озюм.
Инанмасанъ, келип бакъ –
Чын сёзюм.
Онъ авучым ичинде
Джевиз бар.
Сол авучым ичинде
Джевиз бар.
Онъ джевизнинъ ичинде
Бир терек.
Сол джевизнинъ ичинде –
Бир терек.
Эки терек отуртсам
Багъчада –
Джевиз де олур,
Акъча да!